Dualita × dichotomie

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

2012

jedná se o část původního dokumentu:

2012

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 29. 10. 2012

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 29. 10. 2012

Dualita × dichotomie

Řada filosofů 20. století vytýkala dosavadní tradici tzv. „Subjekt-Objekt-Spaltung“, tedy jakési rozsekávání, rozdělování (skutečnosti?) na cosi dvojího, totiž na subjekt a na objekt. Je to jakási vzdálená obdoba toho, co kdysi učinil Aristotelés, když rozdělil či rozsekl „skutečnost“ na možnost, potencialitu, a na „uskutečněnost“, aktualitu. Běžně se v tomto případě mluví o Aristotelově „dichotomii“, rozseknutí na dvojí (di-atomos,), totiž na *dynamis* a *energeia*. Aniž bychom se Aristotelem blíže zabývali (a zejména tím, k jakému posunu došlo při překladu do latiny), můžeme se prostě jen na tuto skutečnost odvolat, když naproti tomu trváme na tom, že pro nás je opravdu každá „skutečnost“ (každé „jsoucí“) dvojí, totiž ještě nejsoucí a už nejsoucí. Kromě toho je mezi obojím vždycky jakási „mez“ či „hranice“, která právě (aktuálně) „jest“ (nebo jinak řečeno, je aktuálně jsoucí). Nebudeme však mluvit ani o dichotomii, ani o trichotomii (protože nejsme přívrženci žádného rozsekávání ani rozkrajování), ale poukážeme vždy na tu odlišnost, která je vlastní skutečnosti samé, a tedy nikoli výsledkem nějakého našeho zásahu jakéhokoli druhu. To, co ještě není nebo už není, opravdu není, ale může být do jsoucnosti, resp. do bytí přivolá(vá)no (ovšemže nikoli ve své plnosti, v celé své uskutečněnosti, nýbrž jen v jakémsi „zastoupení“, tedy reprezentativně.

(Písek, 121029–1.)